

**WYMAGANIA EDUKACYJNE
WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE
ZAKRES ROZSZERZONY
KLASA I**

Dział	Temat (rozumiany jako lekcja)	Wymagania na ocenę dopuszczającą Uczeń:	Wymagania na ocenę dostateczną Uczeń opanował wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:	Wymagania na ocenę dobrą Uczeń opanował wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:	Wymagania na ocenę bardzo dobrą Uczeń opanował wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:	Wymagania na ocenę celującą Uczeń opanował wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:
I. Edukacja i praca w Polsce i w Unii Europejskiej	1. Prawa i obowiązki ucznia	– zna podstawowe akty prawne w szkole, np. statut szkoły – potrafi wymienić instytucje, do których może się zwrócić o pomoc – zna podstawowe prawa i obowiązki ucznia obowiązujące w swojej szkole – zna procedury dochodzenia praw ucznia w swojej szkole	– zna niektóre prawa i obowiązki ucznia w szkole – zna procedury dochodzenia praw w szkole oraz w kuratorium oświaty	– wie, co to jest obowiązek szkolny i obowiązek nauki – zna wszystkie prawa i obowiązki ucznia – zna procedury dochodzenia praw w szkole, kuratorium oświaty oraz przed sądami – potrafi napisać skargę do dyrektora szkoły w związku z łamaniem praw ucznia	– potrafi wyjaśnić, co to jest obowiązek szkolny i obowiązek nauki – potrafi wymienić wszystkie dokumenty, w których są zawarte prawa ucznia (Ustawa o systemie oświaty, statut szkoły, konstytucja RP) – – rozumie, czym jest skarga do WSA w sprawie decyzji kuratora,	– zna międzynarodowy kontekst uchwalenia Konwencji o ochronie praw dziecka – zna mechanizmy jurysdykcji administracyjnej w sprawie praw i obowiązków ucznia – zna drogę postępowania sądowego przed organami sądowymi w Polsce

					wie, co to jest zażalenie lub skarga kasacyjna	
	2. Planujemy dalszą naukę	<ul style="list-style-type: none"> – zna ogólne zasady egzaminu maturalnego i egzaminu zawodowego – zna karne skutki plagiatu 	<ul style="list-style-type: none"> – zna ogólne zasady rekrutacji na studia – potrafi zaplanować własną karierę zawodową 	<ul style="list-style-type: none"> – zna zasady działania programu Erasmus oraz EHEA 	<ul style="list-style-type: none"> – zna system szkolnictwa wyższego w Polsce – zna system boloński i zasady jego działania – wie, które kierunki studiów pozostały dwustopniowe – zna zakres działania Państwowej Komisji Akredytacyjnej – wie, gdzie znaleźć informacje o karnych skutkach plagiatu 	<ul style="list-style-type: none"> – zna dokładne zasady działania programu Erasmus – zna warunki i zasady studiowania na kontynencie amerykańskim (np. w Stanach Zjednoczonych, Kanadzie)
	3. Planujemy pierwszą pracę	<ul style="list-style-type: none"> – zna ogólne zasady rozliczania podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) 	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi w miarę bezbłędnie napisać CV oraz Europass CV 	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi napisać CV, Europass CV oraz list motywacyjny – zna rodzaje umów oraz potrafi wskazać różnice pomiędzy nimi 	<ul style="list-style-type: none"> – zna wysokość płacy minimalnej w Polsce – potrafi porównać wysokość płac minimalnych w Polsce z innymi 	<ul style="list-style-type: none"> – zna zasady obliczania płacy minimalnej w Polsce

					krajami UE	
	4. Szukamy pracy	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi wymienić rodzaje umów o pracę – wie, co to jest CV i list motywacyjny 	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi scharakteryzować rodzaje niektórych umów o pracę 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje różne umowy o pracę i wskazuje ich zalety i wady – potrafi bez większych błędów napisać CV i list motywacyjny 	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi scharakteryzować etapy zakładania firmy – bezbłędnie napisać CV i list motywacyjny 	<ul style="list-style-type: none"> – zna zapisy aktów międzynarodowych dotyczące praw ucznia
	5. Podróżujemy i pracujemy za granicą	<ul style="list-style-type: none"> – zna podstawowe prawa pasażerów w Polsce – rozumie, na czym polega układ z Schengen – zna podstawowe zasady bezpiecznego podróżowania – zna telefon alarmowy 112 	<ul style="list-style-type: none"> – zna datę przystąpienia Polski do strefy Schengen i podstawowe korzyści wynikające z przynależności do tej strefy – zna wybrane rodzaje ubezpieczeń turystycznych – zna organizacje, które niosą pomoc w razie kłopotów za granicą 	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi wymienić kraje należące do strefy Schengen – zna programy pomagające w poszukiwaniu pracy na terenie UE 	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi wymienić i wskazać na mapie niebezpieczne miejsca na świecie dla podróżujących – wyjaśnia, dlaczego nie należy do tych miejsc podróżować – wie, co oznacza obowiązek nostryfikacji dyplomu – zna zasady działania programu EURES i potrafi z niego korzystać – potrafi wymienić warunki ubezpieczenia 	<ul style="list-style-type: none"> – zna i potrafi scharakteryzować prawa pasażerów lotniczych – zna historię powstania strefy Schengen

					zdrowotnego na terenie UE	
	6. Powtórzenie wiadomości	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 40% - 54%	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 55% - 69%	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 70% - 85%	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 86% - 98%	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 99% - 100%
	7. Sprawdzian wiadomości	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 40% - 54%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 55% - 69%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 70% - 85%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 86% - 98%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 99% - 100%
II. Młody obywatel w urzędzie	1. Obywatelstwo i informacja publiczna	– definiuje pojęcia: obywatelstwo, prawo krwi, prawo ziemi – wie, kto nadaje obywatelstwo polskie – zna podstawowe prawa i obowiązki obywatela państwa polskiego – wie, co to jest BIP	– potrafi wymienić podstawowe uprawnienia przysługujące obywatelowi Polski oraz UE – wie, co to jest podwójne obywatelstwo – zna zasady przyznawania obywatelstwa polskiego cudzoziemcom – zna podstawowe prawa dostępu do	– rozumie, na czym polega proces naturalizacji – zna organy nadające obywatelstwo polskie – wie, który traktat UE wprowadził pojęcie obywatelstwa UE – wie, czym różni się obywatelstwo UE od obywatelstwa krajowego – zna ograniczenia w	– wie, czym jest ENA – potrafi przeanalizować wszystkie przypadki, w których jest możliwa zmiana obywatelstwa polskiego lub naturalizacja – wie, kiedy można dokonać ekstradycji obywatela polskiego	– potrafi wskazać znowelizowany artykuł konstytucji RP w sprawie ekstradycji obywatela polskiego – potrafi przedstawić problem repatriantów w Polsce

			informacji publicznej – potrafi wypełnić wnioski o udostępnienie informacji publicznej	dostęp do informacji publicznej	– wie, czym zajmuje się DIP	
	2. Załatwiamy sprawy w urzędzie	– wie, który urząd wydaje podstawowe dokumenty, takie jak: dowód osobisty, paszport, prawo jazdy – potrafi w miarę poprawnie wypełnić formularze potrzebne do wydania tych dokumentów – wie, kto jest uprawniony, aby posiadać dowód osobisty – wie, kto może się ubiegać o prawo jazdy i paszport	– wie, kto może się ubiegać o dowód osobisty i na jakich warunkach – wie, jakie zabezpieczenia ma dowód osobisty – zna kategorie praw jazdy – zna procedury rejestracji pojazdów	– zna pojęcia: petent, wiza – wie, kiedy i na jaki czas można uzyskać paszport – wie, co to jest paszporty biometrycznej – zna zasady zmiany nazwiska	– wie, na jakich zasadach dokonuje się rejestracji aut zabytkowych – wie, od kiedy obowiązują w Polsce białe tablice rejestracyjne i dlaczego doszło do zmiany wzorów tablic	– wie, jak uzyskać dostęp do informacji publicznej w swojej miejscowości (urząd gminny, powiatowy, wojewódzki)
	3. Dochodzimy swoich praw	– wie, jakie sprawy można załatwić w urzędzie gminy – zna podstawowe prawa obywatela państwa polskiego w urzędzie	– wie, co można załatwić w urzędzie powiatowym i wojewódzkim – potrafi poprawnie sformułować skargę na działanie administracji publicznej	– definiuje pojęcie administracji zespolonej i niezespolonej – zna schemat działania administracji publicznej w Polsce – rozumie, czym jest decyzja, a czym postanowienie	– zna zasady przeprowadzania referendum lokalnego, np. w sprawie odwołania władz lokalnych – zna drogę postępowania administracyjnego i drogę	– potrafi podać przykłady gmin i województw, w których skutecznie przeprowadzono referenda lokalne

				wydane przez urzędnika	jurysdykcyjno- administracyjną w przypadku złożenia skargi na działanie urzędów	
	4. Idziemy na wybory	– potrafi wymienić podstawowe prawa wyborcze – rozróżnia czynne i bierne prawo wyborcze	– potrafi wyjaśnić zasady wyborów w Polsce – rozumie, co to jest cenzus wyborczy – wie, jak wziąć udział w wyborach w przypadku, gdy się jest poza miejscem stałego zamieszkania	– zna zasady głosowania obywateli polskich za granicą – zna podstawowe zadania PKW	– zna ogólne zasady przeprowadzania wyborów do sejmu i senatu w Polsce oraz do Parlamentu Europejskiego	– wie, w jaki sposób zmieniono w 20101 roku ordynację wyborczą do senatu
	5. Systemy wyborcze	– wyjaśnia zasadę działania systemu proporcjonalnego, który obowiązuje w Polsce	– zna różnice wynikające ze stosowania dwóch systemów wyborczych: proporcjonalnego i większościowego	– potrafi porównać systemy wyborcze: większościowy, proporcjonalny i mieszany – zna pojęcie frekwencji wyborczej	– potrafi wskazać wady i zalety systemu proporcjonalnego i większościowego	– potrafi wymienić państwa, w których obowiązuje system wyborczy większościowy, i te, w których stosuje się system mieszany – potrafi scharakteryzować działanie obu systemów wyborczych
	6. Powtórzenie wiadomości	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 40% - 54%	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 55% - 69%	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 70% - 85%	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 99% - 100%

					86% - 98%	
	7. Sprawdzian wiadomości	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 40% - 54%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 55% - 69%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 70% - 85%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 86% - 98%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 99% - 100%
III. Prawo i sądy	1. Rozumiemy istotę prawa	<ul style="list-style-type: none"> – definiuje pojęcie prawa – potrafi wymienić co najmniej dwie funkcje prawa – rozumie, co to są normy społeczne – zna dwie zasady prawa – wie, czym jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – zna wybrane funkcje i zasady prawa – zna i potrafi scharakteryzować wybrane normy społeczne – zna ogólną hierarchię aktów prawnych obowiązujących w Polsce (konstytucja, ustawa, rozporządzenie) – wie, co to jest niezawisłość sędziów i niezależność sądów – zna podstawowe zadania KRS 	<ul style="list-style-type: none"> – zna funkcje i zasady prawa – zna i potrafi scharakteryzować normy społeczne – potrafi wymienić niektóre szczegółowe zasady prawa – zna i potrafi scharakteryzować hierarchię aktów prawnych obowiązujących w Polsce – wie, gdzie publikuje się w Polsce akty prawne – zna zasady funkcjonowania sądów w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi wymienić i wyjaśnić łacińskie określenia zasad prawa – interpretuje symbol Temidy – potrafi wyjaśnić współczesną koncepcję prawa – zna systematyzację norm społecznych według Marii Ossowskiej – potrafi przedstawić drogę zawodową sędziego w Polsce – potrafi wyjaśnić zasady funkcjonowania sądów w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> – zna rzymskie podstawy współczesnego prawa
	2. Rozróżniamy gałęzie prawa	– potrafi wymienić źródła prawa w	– zna podział prawa ze względu na	– potrafi wymienić i scharakteryzować	– potrafi wyjaśnić różnice między	– zna zadania instytucji

		<p>znaczeniu instytucjonalnym</p> <ul style="list-style-type: none"> – wie, czym jest Dziennik Ustaw i Monitor Polski – zna pozycję Sądu Najwyższego w strukturze sądownictwa RP – zna organy kontroli przestrzegania prawa 	<p>pochodzenie prawa</p> <ul style="list-style-type: none"> – potrafi wymienić podstawowe gałęzi prawa – zna podstawową strukturę sądownictwa w Polsce – zna wybiórczo organy ochrony prawnej i kontroli 	<p>podstawowe źródła prawa</p> <ul style="list-style-type: none"> – potrafi scharakteryzować trzy wybrane gałęzie prawa – potrafi scharakteryzować strukturę sądownictwa w Polsce – zna organy ochrony prawnej i kontroli 	<p>Monitorem Polskim i Dziennikiem Ustaw</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje gałęzie prawa – rozumie, czym jest prawo materialne, a czym – prawo procesowe 	<p>europejskich odpowiedzialnych za tworzenie prawa;</p> <p>rozumie w jakim zakresie państwo polskie jest zobowiązane respektować prawo europejskie</p>
	3. Uczestniczymy w procesie karnym	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi zdefiniować, czym są przestępstwo oraz prawo karne – zna zakres odpowiedzialności nieletnich w rozumieniu kodeksu karnego 	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi zdefiniować społeczną szkodliwość czynu – wie, kto ponosi pełną odpowiedzialność karną za swoje czyny – zna pojęcie mediacji 	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi zdefiniować czyn, bezprawność czynu oraz czyn zawiniony – potrafi zdefiniować prawo karne materialne – rozumie, na czym polegają mediacje w sprawach karnych 	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi zdefiniować zaniechanie oraz czyn zagrożony karą 	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi przedstawić sposoby mediacji i podać przykłady mediacji na drodze sądowej
	4. Proces karny	<ul style="list-style-type: none"> – zna strony procesu karnego: oskarżony, prokurator, sędzia, obrońca – potrafi scharakteryzować zadania stron procesu 	<ul style="list-style-type: none"> – rozumie, czym jest zawiadomienie o zaistnieniu przestępstwa – potrafi sporządzić pismo o takim charakterze – wie, czym jest postępowanie przygotowawcze 	<ul style="list-style-type: none"> – zna prawa pokrzywdzonego i oskarżonego – zna wybrane prawa świadka – wie, na czym polega funkcja ławnika 	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi scharakteryzować postępowanie procesowe w procesie karnym 	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi porównać postępowanie procesowe w procesie karnym w Polsce i w Stanach Zjednoczonych

	5. Uczestniczymy w procesie cywilnym	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi zdefiniować osobę fizyczną i osobę prawną – rozumie, czym jest zdolność prawna i kto ma ograniczoną zdolność do czynności prawnych 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, czym jest umowa jako oświadczenie woli – zna granice wieku, decydujące o uzyskaniu pełnej zdolności do czynności prawnych – zna prawa osób o ograniczonej zdolności do czynności prawnych 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, czym jest zdolność do czynności prawnych i jej ograniczenia – zna rodzaje oświadczeń woli – rozumie pojęcie arbitrażu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym są mediacje w sprawach cywilnych oraz ich znaczenie – potrafi porównać sposoby rozwiązywania sporów obowiązujące w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi wskazać przyczyny opieszałości polskich sądów
	6. Proces cywilny	<ul style="list-style-type: none"> – zna strony procesu cywilnego: powód i pozwany – zna zadania ławnika i komornika – zna prawa świadka w procesie cywilnym 	<ul style="list-style-type: none"> – rozumie, czym są postępowanie rozpoznawcze oraz postępowanie procesowe i nieprocesowe 	<ul style="list-style-type: none"> – zna wszystkie prawa stron procesu cywilnego 	<ul style="list-style-type: none"> – zna wszystkie etapy postępowania cywilnego (rozumie, czym różni się ono od postępowania karnego) 	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi wskazać różnicę w prawie zwyczajowym a prawie pisanym
	7. Rozwiązujemy sprawy rodzinne	<ul style="list-style-type: none"> – rozumie, co to jest mediacja – definiuje pojęcie małżeństwa – wie, czym jest ślub konkordatowy – definiuje pojęcia: rozwód, testament – zna podstawowe zasady dziedziczenia 	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi wskazać różnice między ustawową a umowną wspólnotą majątkową 	<ul style="list-style-type: none"> – rozumie, czym jest dziedziczenie ustawowe oraz tzw. zachówek – zna prawa alimentacyjne rodziców wobec dzieci oraz dzieci wobec rodziców 	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi scharakteryzować postępowanie rozwodowe – zna najczęstsze przyczyny rozwodów w Polsce (na podstawie danych statystycznych GUS lub CBOS) – potrafi scharakteryzować 	<ul style="list-style-type: none"> – zna zasady uzyskania Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego

					postępowanie spadkowe – zna rodzaje testamentów i sposoby ich spisywania	
	8. Powtórzenie wiadomości	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 40% - 54%	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 55% - 69%	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 70% - 85%	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 86% - 98%	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 99% - 100%
	9. Sprawdzian wiadomości	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 40% - 54%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 55% - 69%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 70% - 85%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 86% - 98%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 99% - 100%
IV. Bezpieczeństwo	1. Poznajemy organy ścigania	– definiuje funkcję prokuratora – zna podstawowe prawa obywateli wobec policji oraz straży miejskiej	– zna prawa policji wobec obywatela – zna zadania straży miejskiej i wie, czym różni się straż od policji – zna zadania straży granicznej	– wie, kto może pełnić funkcję prokuratora – zna pojęcie i zadania asesora – wie, czym jest CBS	– zna strukturę organizacyjną prokuratury w Polsce – zna wszystkie zadania policji, straży granicznej, straży ochrony kolei oraz straży miejskiej (gminnej)	– potrafi scharakteryzować zadania CBA i porównać je z uprawnieniami CBS
	2. Spotykamy się z	– zna podstawowe	– zna zasady	– wie, czym są środki	– charakteryzuje	– potrafi przytoczyć

	funkcjonariuszem	prawa policji wobec obywateli – zna kary za wykroczenia drogowe	zatrzymania i aresztu tymczasowego – odróżnia taryfikator mandatów od taryfikatora punktów karnych	przymusu bezpośredniego oraz kto i kiedy może je stosować	uprawnienia straży granicznej i straży ochrony kolei – potrafi ocenić bezpieczeństwo własnej miejscowości na podstawie danych	dane policji i straży granicznej na temat nielegalnych emigrantów w Polsce
	3. Unikamy zagrożeń – dbamy o własne bezpieczeństwo	– rozumie, czym jest pedofilia, kazirodztwo – zna kwalifikacje czynów zabronionych na tle seksualnym – wie, czym zajmują się następujące organizacje: La Strada oraz Fundacja ITAKA – rozpoznaje rodzaje przemocy domowej	– zna procedurę Niebieskiej Karty – zna organizacje niosące pomoc osobom pokrzywdzonym: Fundacja Dzieci Niczyje, Centrum Pomocy Prawnej im. Haliny Nieć	– zna przepisy dotyczące kwalifikacji czynów takich jak gwałt i molestowanie – zna podstawowe zasady wsparcia dla osób pokrzywdzonych	– rozumie, na czym polega handel ludźmi i potrafi wskazać przyczyny i skutki tego procederu	– potrafi wskazać różne organizacje zajmujące się obroną pokrzywdzonych
	4. Poznajemy konsekwencje swoich czynów	– zna skutki uzależnienia od używek (narkotyków, alkoholu, papierosów) – zna podstawowe środki poprawcze wobec nieletnich	– definiuje pojęcie demoralizacji – zna zakres odpowiedzialności osób nieletnich	– zna przepisy ograniczające zażywanie używek w miejscach publicznych – odróżnia środki poprawcze od środków wychowawczych	– wskazuje skutki zażywania różnych używek dla zdrowia i życia człowieka – potrafi wskazać dane obrazujące problem uzależnień w Polsce	– przedstawia wady i zalety systemu resocjalizacji młodych w Polsce
V. Prawa człowieka	1. Poznajemy genezę naszych	– zna zasady wolności praw zawarte w	– zna elementy europejskiego	– zna historię idei praw człowieka	– potrafi porównać pod	– zna historię powstania PCK oraz

	praw	Konstytucji 3 maja – wie, czym jest konwencja genewska, rozpoznaje znaki międzynarodowego ruchu humanitarnego – wie, czym jest Powszechna Deklaracja Praw Człowieka	systemu ochrony praw człowieka	– potrafi wymienić konwencje genewskie oraz omówić ich znaczenie – zna europejski system ochrony praw człowieka	względem poszanowania wolności polskie i międzynarodowe akty prawne na przestrzeni wieków – zna współczesne organizacje powołane do ochrony praw człowieka	Caritasu
	2. Znamy prawa człowieka	– wie, na czym polega uniwersalny, indywidualny i niezbywalny charakter praw człowieka – zna podstawowe prawa dziecka – zna zadania Rzecznika Praw Dziecka	– zna ustawowe przypadki ograniczenia praw człowieka – zna i rozumie prawa dziecka	– zna trzy generacje praw człowieka i potrafi wymienić prawa wchodzące w ich skład	– zna organizacje powołane do ochrony praw dziecka oraz praw człowieka – potrafi wyjaśnić pochodzenie generacji praw człowieka	– zna historię uchwalenia praw człowieka i potrafi podać przyczyny powstania tego dokumentu
	3. Rozpoznajemy przejawy łamania praw człowieka	– potrafi wymienić podstawowe przyczyny łamania praw człowieka na świecie	– przedstawia przyczyny łamania praw człowieka na świecie	– wskazuje kraje, w których do dziś stosuje się karę śmierci, i podaje przyczyny takiej sytuacji	– wskazuje przyczyny i konsekwencje stosowania kary śmierci – prezentuje i uzasadnia własny pogląd na temat stosowania kary	– przedstawia przyczyny historyczne, dla których zrezygnowano z kary śmierci w Europie i na świecie

					śmierci	
	4. Prawa człowieka a ochrona danych osobowych	– zna podstawowe prawa obywatela w kontaktach z mediami	– zna założenia Ustawy o ochronie danych osobowych z 1997 roku	– wie, które informacje są objęte zakazem przetwarzania danych, i potrafi wskazać przyczynę tego zakazu	– ocenia polski system ochrony danych osobowych	– przedstawia problem ochrony danych osobowych w kontekście praw demokratycznych oraz praw człowieka (np. prawa do wolności) – przedstawia problem konieczności ograniczenia prawa wolności w zetknięciu z problemem terroryzmu na świecie
	5. Powtórzenie wiadomości	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 40% - 54%	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 55% - 69%	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 70% - 85%	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 86% - 98%	– opanował materiał powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 99% - 100%
	6. Sprawdzian wiadomości	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 40% - 54%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 55% - 69%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 70% - 85%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 86% - 98%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 99% - 100%
VI. Ochrona praw i wolności	1. Poszukujemy pomocy prawnej	– zna uproszczoną drogę postępowania	– potrafi samodzielnie	– zna organizacje pozarządowe	– potrafi przedstawić	– przedstawia problem stosowania

		sądowego w Polsce – wie, czym się zajmuje Trybunał Konstytucyjny i Rzecznik Praw Obywatelskich – zna podstawowe prawa pacjenta	sporządzić skargę do Trybunału Konstytucyjnego i do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu oraz wnioski do Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka	zajmujące się ochroną praw człowieka	znaczenie organów powołanych do ochrony praw człowieka w Polsce	tortur wobec osób podejrzanych o terroryzm w kontekście praw człowieka
	2. Rozpoznajemy przejawy nietolerancji	– rozumie, co to jest tolerancja – odróżnia działania dyskryminacyjne od tolerancyjnych	– definiuje pojęcia: pluralizm, ksenofobia, szowinizm, totalitaryzm	– potrafi przedstawić rodzaje dyskryminacji – przedstawia problemy różnych grup społecznych dotkniętych nietolerancją	– przedstawia przyczyny i skutki zachowań nietolerancyjnych	– przedstawia problem osób wykluczonych przez społeczeństwo
	3. Stajemy w obronie innych	– definiuje pojęcie wolontariatu – zna podstawowe organizacje niosące pomoc humanitarną w Polsce – wie, kogo się określa mianem „więźnia sumienia”	– zna działalność Amnesty International i Greenpeace’u – potrafi wymienić akcje podejmowane przez te organizacje – zna pojęcie ekoprzestępstwa	– zna historię ruchu feministycznego w Europie – definiuje i wyjaśnia pojęcie freeganizmu	– potrafi przedstawić wady i zalety wolontariatu – analizuje problem równości płci w Polsce – przedstawia problem ochrony środowiska w Polsce	– zna historię powstania Amnesty International oraz Greenpeace’u
	4. Powtórzenie	– opanował materiał powtórzeniowy	– opanował materiał powtórzeniowy	– opanował materiał powtórzeniowy	– opanował materiał	– opanował materiał powtórzeniowy

	wiadomości	(obejmujący cały dział) na poziomie 40% - 54%	(obejmujący cały dział) na poziomie 55% - 69%	(obejmujący cały dział) na poziomie 70% - 85%	powtórzeniowy (obejmujący cały dział) na poziomie 86% - 98%	(obejmujący cały dział) na poziomie 99% - 100%
	5. Sprawdzian wiadomości	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 40% - 54%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 55% - 69%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 70% - 85%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 86% - 98%	– rozwiązuje zadania testowe (obejmujące cały dział) na poziomie 99% - 100%

Zagadnienia realizowane są tylko w przypadku wystarczającej liczby godzin.